

Vrijdag 3 september 2010

Toespraak van

JOKE SCHAUVLIEGE

VLAAMS MINISTER VAN LEEFMILIEU, NATUUR EN CULTUUR

Presentatie educatieve website www.ikdoorgrondvlaanderen.be

Geachte burgemeester Van Durme,

Dank u wel voor uw verwelkoming.

Geachte heren Verlee,

Geachte politici,

Geachte aanwezigen van de ontginningsector,

Geachte vertegenwoordigers van Link Inc,

Geachte medewerkers van de administratie,

Dames en heren,

Meisjes en jongens,

Wisten jullie dat tandpasta gemaakt wordt met kwartszand? Behalve enkele experts, onder wie de overbekende geoloog Showbizz Bart, zijn er waarschijnlijk weinig mensen die dat weten. *We kunnen allemaal veel bijleren* over de Vlaamse natuurlijke rijkdommen. Ik ben dan ook erg blij dat ik hier vandaag een website mag voorstellen over dit onderwerp dat ons sterk aanbelangt maar nog relatief weinig aandacht geniet.

Een groeve is daarvoor een zeer geschikte en interessante locatie. De presentatie straks van de website, kunnen we onmiddellijk aan de praktijk koppelen. Ik wil dan ook de heren Verlee, uitbaters van de groeve, van harte bedanken voor hun gastvrijheid.

Toen Vlaanderen nog steenkoolmijnen had, was de economische functie en waarde van wat er in onze ondergrond zit voor het grote publiek duidelijker zichtbaar en vatbaar. Nu daarentegen, gebeurt het al eens dat mensen de wenkbrauwen fronsen wanneer ik hen vertel dat ik ook bevoegd ben voor de natuurlijke rijkdommen. Je zou bijna denken dat we er geen meer hebben in Vlaanderen. Niets is natuurlijk minder waar!

Nog altijd danken we een belangrijk deel van onze welvaart aan de delfstoffen uit onze Vlaamse ondergrond. De grote liefde van de Vlaming voor een eigen huis is wel bekend. Bakstenen, dakpannen, glas, klinkers, fundering en beton zijn heel vaak gemaakt met Vlaamse delfstoffen zoals klei, leem, zand, grind en kwartszand. Ook voor de bouw en het onderhoud van onze wegen en bruggen zijn minerale grondstoffen nodig uit onze ondergrond.

Het gebruik van delfstoffen is bijna zo oud als de mens zelf. De eerste mensachtige wezens op aarde bewerkten al silex-keien om er werktuigen mee te maken. De 'oude' Belgen woonden in lemen hutten. De Vlaamse steden hebben een ontzaglijk patrimonium aan historische gebouwen, opgericht uit solide natuursteen uit de Vlaamse ondergrond, zoals bijvoorbeeld de Balegemse steen die zich hier letterlijk onder onze voeten bevindt.

Omdat de Vlaamse delfstoffen zo essentieel zijn, hecht ik er als bevoegd minister veel belang aan dat zowel de huidige generatie als de toekomstige generaties gebruik kunnen maken van onze grondstoffen. Dat is een grote uitdaging omdat we het juiste maatschappelijke, ruimtelijke, economische en ecologische evenwicht moeten vinden.

Een duurzaam delfstoffenbeleid zet in op een combinatie van Vlaamse delfstoffen, volwaardige alternatieven en geïmporteerde grondstoffen.

Maar duurzaamheid kan niet betekenen dat de overheid ten overvloede ontginningsgebieden ter beschikking stelt. Dit is geen goede stimulans voor het zuinig, doelmatig en optimaal gebruik van delfstoffen.

Het is op dit moment (nog) niet haalbaar om enkel alternatieve materialen aan te wenden. In mijn beleid besteed ik heel veel aandacht aan duurzaam materialenbeheer, om alle bruikbare materiaalstromen één of meerdere keren te recupereren of te recyclen. De mogelijkheden om de materialen te gebruiken in een levenscyclus van wieg tot wieg zijn echter nog niet voldoende om de totale behoefte te dekken. Enkel rekenen op alternatieve materialen zou de bevoorrading(onzekerheid) vandaag in het gedrang brengen en de ontwikkeling van verschillende economische sectoren belemmeren.

Alles importeren is evenmin een optie. Duurzame ontwikkeling houdt ook in dat, wanneer er lokale grondstoffen beschikbaar zijn, ze ook best lokaal gebruikt worden. Zo blijft ook de tewerkstelling en de toegevoegde waarde in Vlaanderen. Bovendien moeten we er voor zorgen dat we door onze sterke milieunormen geen problemen exporteren naar regio's met een minder sterke milieubescherming.

Mijn beleid is dus gericht op een combinatie van drie stromen:

(1) eigen delfstoffen, (2) alternatieve materialen uit bijvoorbeeld recyclage van bouw- en sloopafval, grondverzet, baggerspecie en duurzaam materialenbeheer in het algemeen, en (3) ingevoerde grondstoffen.

De **instrumenten** om het oppervlakedelfstoffenbeleid uit te voeren, liggen wettelijk vast in het Oppervlakedelfstoffendecreet en zijn uitvoeringsbesluit. Nieuwe ontginningslocaties in Vlaanderen worden gezocht via de opmaak van oppervlakedelfstoffenplannen op basis van een analyse van de behoefte, de mogelijke inzet van volwaardige alternatieven en import- en exportgegevens. Om al deze gegevens gestructureerd te verzamelen heeft mijn administratie een monitoringsysteem ontwikkeld in samenwerking met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) en de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO).

Het zoeken naar nieuwe locaties vraagt zowel een goede kennis van de geologie in Vlaanderen als een evenwichtige afweging van de impact op mens en milieu, op landbouw, op de ruimtelijke ordening en op het onroerend erfgoed. Maar de bestaande besluitvormingsprocedures voor nieuwe ontginningsgebieden zijn nogal zwaar en langdurig, zeker in combinatie met de Ruimtelijke Uitvoeringsplannen die volgen op de opmaak van delfstoffenplannen. Momenteel maken we een evaluatie om de knelpunten op te lijsten en voorstellen uit te werken die de huidige procedures vereenvoudigen.

Eens loopt een ontginning ten einde. Belangrijk is dan bijzondere aandacht te schenken aan een kwaliteitsvolle nabestemming. Een goede eindafwerking van een ontgonnen gebied draagt bij aan een positief imago voor de sector. Daarvoor bestaan regels. Zo moeten ontginners financieel de eindafwerking van ontginningsputten garanderen. Specifiek voor de nabestemming Landbouw beoordeelt een speciale commissie of de opvulling van een

ontginningsput geschikt is voor landbouwactiviteiten. Hier op deze groeve kunnen jullie een voorbeeld zien van een afgewerkt deel van de ontginningszone.

Het belang van grondstoffen zien we ook op Europees niveau, waar -onder het zogenaamde Grondstoffeninitiatief - verschillende acties lopen. Onlangs hebben twee werkgroepen hun rapport voorgelegd. Eén werkgroep ""Best Practices"" boog zich over de elementen van een goed beleid. Hun rapport beklemtoont het **vitale** belang van de toegang tot grondstoffen binnen Europa en zegt expliciet dat er in het Vlaamse delfstoffenbeleid veel goede voorbeelden zijn voor een regionaal duurzaam delfstoffenbeleid, ook op het vlak van geologische kennisopbouw en vergunningsaspecten.

Ik ga nog even in op een specifiek item. Hoewel het fijn zand dat sinds eind de jaren 70 gewonnen wordt in de Noordzee, bijna volledig wordt afgezet in Vlaanderen - en dus ook in belangrijke mate bijdraagt aan onze behoefte aan fijn zand, kan Vlaanderen daarover geen beleid voeren of beslissingen nemen. Alles wat in de Noordzee gebeurt, wordt beschouwd als een bevoegdheid van de federale overheid. Ik besef zeer goed dat het communautair gevoelige tijden zijn, maar ik pleit er toch voor om de ontginningsbevoegdheid op de Noordzee te laten uitoefenen door het Vlaams Gewest.

Dames en heren,

Meisjes en jongens,

Jullie vinden hier geen goud, koper en andere edele metalen of ijzerertsen, maar we mogen best trots zijn op onze Vlaamse grondstoffen en de producten die we ermee vervaardigen.

Om dit te staven en de kennis over de Vlaamse ondergrond bij jongeren te vergroten, werkten we www.ikdoorggrondvlaanderen.be uit, een educatieve website die het hele verhaal van onze natuurlijke rijkdommen vertelt.

www.ikdoorggrondvlaanderen.be is rijkelijk geïllustreerd, interactief en richt zich in de eerste plaats tot leerlingen van het secundair onderwijs. In leuke animatiefilmpjes vertellen Adriaan Van Den Hoof, Showbizz Bart en Gunter Lamoot hoe de diverse delfstoffen in onze ondergrond terechtgekomen zijn. Foto- en videomontages tonen waar en hoe die delfstoffen ontgonnen worden, en wat er na de ontginning met een groeve gebeurt. Welke producten er met al die grondstoffen gemaakt worden, kunnen de jongeren zelf spelenderwijs achterhalen. Ook het belang van kennisopbouw van onze diepere ondergrond komt aan bod voor bijvoorbeeld geothermische toepassingen en de opslag van CO₂ of aardgas.

Omdat de leerkracht aardrijkskunde het best geplaatst is om de leerlingen in contact te brengen met de natuurlijke rijkdommen van Vlaanderen, heeft www.ikdoorggrondvlaanderen.be voor hen een apart luik. Dankzij de educatieve pakketten voor de 1ste, 2de en 3de graad is de website een gebruiksklaar instrument dat de leerkracht gemakkelijk in het leerplan kan inpassen. Ik ben er van overtuigd dat de website op die manier jongeren (en ouderen) beter vertrouwd zal maken met de natuurlijke rijkdommen in Vlaanderen en met de toepassingen van de Vlaamse ondergrond.

Ik geef nu graag het woord aan Griet Verhaert dienst Natuurlijke Rijkdommen van het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, die opdrachtgever was voor de bouw van deze website en die samen met de leerlingen door de site zal surfen.

Dank voor uw aandacht.

Joke Schauvliege

Vlaams minister van Leefmilieu, Natuur & Cultuur